

PM biotopskyddsdispensansökan pilallé vid Årstafältet, Stockholms Stad

Bakgrund

Under våren 2020 fick Calluna AB i uppdrag av exploateringskontoret i Stockholms Stad att skriva en ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelserna för nedtagning av en pilallé vid östra Årstafältet i södra Stockholm. I uppdraget ingick också att skriva ett PM med anvisningar och rekommendationer om hantering av dispensansökan och genomförande av föreslagna kompensationsåtgärder.

Allén ligger inom fastighet Årsta 1:1 vilken omfattas av en ny detaljplan "Årsta 1:1 (Årstafältet etapp 4B)". Enligt Årstafältet planprogram ska området bebyggas med skola och bostäder.

Calluna AB har 2019 genomfört en utredning av pilallén där naturvärdesbedömning, riskbedömning och utredning av det generella biotopskyddet ingick (Palmqvist, G. *Pilallén på Årstafältet etapp 4B – Naturvärdesbedömning, riskbedömning, utredning av det generella biotopskyddet*. Calluna AB). I utredningen bedömdes pilarna vara en allé enligt förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (FOM) och därför bedömdes allén omfattas av biotopskyddet enligt 7 kap. § 11 miljöbalken. Pilallén visade sig ha höga naturvärden som skapar bra förutsättningar för den lokala biologiska mångfalden, särskild vedlevande insekter, vedsvampar och hålhäckande fåglar. Enligt arboristbedömningen är i princip samtliga träd i allén allvarligt skadade och risken för kollaps är stor. Byggnation intill allén ansågs inte vara lämplig ur säkerhetssynpunkt. Utredningen utmynnade därför i en rekommendation till staden om att söka dispens hos länsstyrelsen för att fälla allén då särskilda skäl bedömdes föreligga. I dispensansökan anges anläggning av veddepå, mulmhokar och trädplantering som kompensationsåtgärder.

Ett fältbesök genomfördes den 15 april 2020 av Arianna Scarpellini, Calluna AB för att söka efter lämpliga platser för veddepå och mulmhokar. Platserna fotograferades och registrerades i GIS med hjälp av mobilappen Collector.

Detta PM avser att redovisa resultatet från fältbesöket som gjordes för att lokalisera lämpliga placeringar för de i dispensansökan föreslagna kompensationsåtgärderna och syftar till att ge

anvisningar och rekommendationer om dessa kompensationsåtgärder samt hantering av artskyddsförordningen i samband med dispensansökan.

Rekommendationer avseende artskyddsförordningen

Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är alla vilda fåglar fridlysta. Det innebär att det är förbjudet att 1) avsiktligt fånga eller döda djur, 2) avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, 3) avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen och 4) skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Då träden i allén bedömdes vara värdefulla för hålhäckande fåglar skulle trädens fällning innebära störning av djuren samt skada eller förstöring av deras fortplantningsområde. För att kunna hantera artskyddsförordningen inom ramen av biotopskyddsdispensansökan och för att minimera skada på den lokala biologiska mångfalden rekommenderas det att trädfällningen inte sker under fåglars häckningsperiod, d v s mellan 1 mars och 31 augusti. Denna skyddsåtgärd kommer också att anges i dispensansökan.

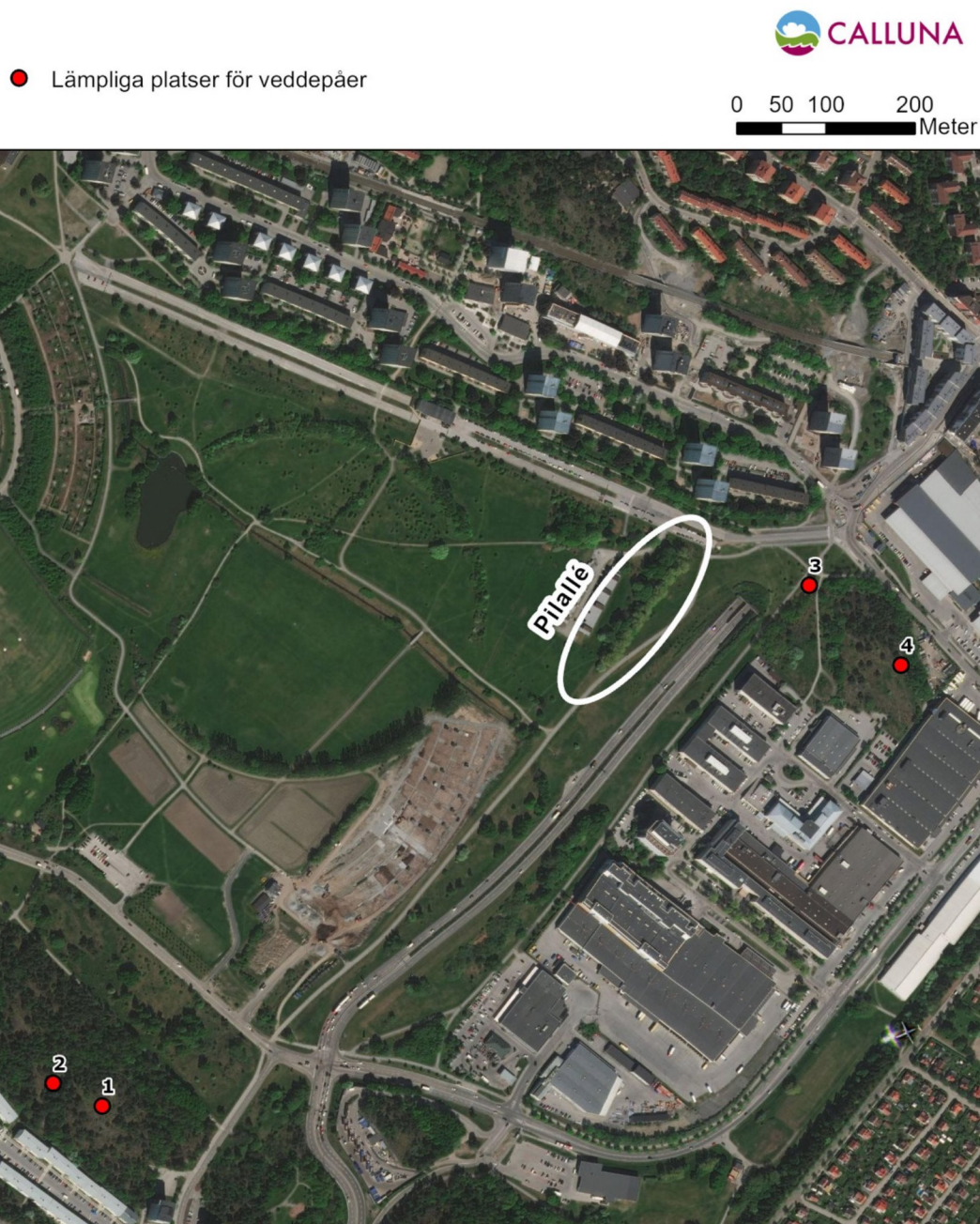
Kompensationsåtgärder

Veddepån

I dispensansökan föreslås att de avverkade pilträden ska användas för anläggning av en eller flera veddepåer. Syftet är att ta tillvara på veden genom att skapa förutsättningar för arter såsom insekter och svampar som är knutna till död ved och beroende av den för sin överlevnad. Vid val av platser har olika faktorer vägts in, framför allt bra solexponering vilket generellt gynnar vedlevande insekter och närheten till lövträd eller trädslag som liknar de avverkade träden.

För en veddepå av rimlig storlek som ska placeras i en ganska så urban miljö skulle ca 10 stammar kunna användas. En pedagogisk skylt som förklarar syftet med veddepån för allmänheten borde tas fram och sättas upp i närheten av eller på veddepån. Calluna rekommenderar att flera veddepåer anläggs då pilallén består i dag av 35 träd.

Sammanlagt registrerades fyra möjliga lämpliga platser för veddepån (se karta, figur 1). Nedan följer översiktliga beskrivningar och bilder av de föreslagna platserna.

Figur 1. Översigtskarta över de fyra föreslagna platserna för att anlägga veddepåer.

Platsförslag 1

Platsen ligger i Kvarnbackskogen, söder om Årstafältet. Skogen består främst av hållmarkstallskog med inslag av bl.a. asp, björk och ek i de lägre partierna. Denna plats ligger uppe på bergtoppen och är vald så att veddepån ska ligga i öppet läge med väldigt bra solexponering vilket gynnar vedlevande insekter. Efter avstämning med beställaren framgick det att denna plats möjligtvis ligger på tomtmark. Anläggningen av veddepån här skulle därför kräva samordning med den berörda föreningen.

Platsförslag 2

Platsen ligger i Kvarnbackskogen och utgörs av en glänta med frisk mark. Här är inslag av lövträd och buskar påtagligt och solexponeringen är också bra. Efter avstämning med beställaren framgick det att denna plats möjligtvis ligger på tomtmark. Anläggningen av veddepån här skulle därför kräva samordning med den berörda föreningen.

Platsförslag 3

Platsen ligger strax väster om Bägersta gamla tomt, i en frisk gräsyta som avgränsas av gång- och cykelvägar som går både i nord-sydlig och öst-västlig riktning. Ca 150 m väster om platsen finns pilallén. Vid denna plats växer både träd och buskar av sälgläktet. Denna plats ger möjlighet att placera veddepå där det redan växer träd inom samma familj som de avverkade träden. Solbelysningen är också bra då ytan är ganska öppen.

Platsförslag 4

Platsen ligger i den östra delen av Bägersta gamla tomt och utgörs av en glänta som sluttar ned mot Älvkällevägen. Här är solexponeringen bra och nära växer det lövträd, framför allt ek.

Mulmholkar

En ytterligare kompensationsåtgärd som kan genomföras med den avverkade veden är mulmholkar. En mulmholk kan se ut på olika sätt men det är i princip en holk som fylls med olika material såsom sågspån, murkna löv, rester av insekter och deras spillning. Genom att sätta upp mulmholkar på träd skapas en livsmiljö för många insektsarter som är knutna till gammal ved och ihåliga träd. Sådana element är det brist på i våra skogar och parker.

Mulmholkar kan sättas upp på medelgrova lövträd (ca 30-50 cm diameter i brösthöjd), gärna i delen av Kvarnbackskogen som växer längs gångstigen som löper parallellt med Östbergavägen.

Trädplantering

Det föreslås att plantera sälg eller andra träd i släkten *Salix* samt bärande buskar såsom slån och hagtorn. Alternativ till bärande buskar kan vara fruktträd såsom körsbär (arter *Prunus avium* eller *Prunus cerasus*) eller apel.

Sälg är en nyckelart, d v s en art som många andra arter är beroende av. Sälg är en av de första träden som bjuder på sin nektar under tidig vår och är därmed väldigt viktig för tidigt flygande insekter. Bärande buskar såsom slån och hagtorn utgör bra födokällor först för pollen- och nektarätande insekter och när blommorna blivit bär, för fåglar. Dessa växter planteras gärna i sydvänt läge, inte för utspridda och inte i alltför regelbunden formation. Det är bra med variation som skapar viktiga och artrika brynzoner med varmt mikroklimat.

Enligt beställaren skulle ett grönområde som omgärdar Göta landsväg väster om pilallén bli aktuellt för trädplantering. Detta område kan nämligen karakteriseras av lite blötare mark och då är det viktigt att ta hänsyn till dessa markförhållanden när man väljer träd att plantera.

Generellt är inhemska arter och arter som inte utvecklar fyllda blommor alltid att föredra. Dessutom ska inga odlade, sterila (d v s utan pollen) varianter väljas utan trädplantor med naturligt och lokalt ursprung.

Referenser

Palmqvist G (2019). Pilallén på Årstafältet etapp 4B – Naturvärdesbedömning, riskbedömning, utredning av det generella biotopskyddet. Calluna AB